

2011-11-01

Arbetsgrupp för Skogsprogrammet

Kommentar till Tekniska kontorets tjänsteskrivelse och förslag

Claes Hellsten Naturvårdsgruppen
Marta Wägeus Naturvårdsgruppen
Dag Fredriksson, kommunekolog

Remiss: Program för Jönköpings skogar och trädbärande marker**Sammanfattning, arbetsgruppens förslag (kommentar)**

Processen runt framtagandet av planen **har varit transparent**. Föreningar, politiska organisationer och enskilda har vid två offentliga möten haft möjlighet att påverka innehållet i programmet. Flera arbetsversioner har dessutom offentliggjorts och cirkulerats. Naturvårdsgruppen har fortlöpande hållits informerad.

Arbetsgruppens förslag har bearbetats **utifrån inkomna remissvar** och avspeglar väl vad som uttryckts i en överväldigande del av dessa.

Observera att programmet **endast** innehåller frågor av **policykaraktär**. Alla konkreta mätbara mål och beskrivningar av typmiljöer har hänförts till dokumentet riktlinjer.

Ekonomiska konsekvenser är (med anledning av ovanstående) inte möjliga att beräkna förrän **riktlinjer** och en **skogsskötselplan** antagits.

Sammanfattning, Tk:s förslag (kommentar)

Tekniska kontoret har (enl. tjänsteskrivelsen 2011-10-10) arbetat **parallellt med arbetsgruppen** och tagit fram ett eget förslag. Detta förslag **har inte varit föremål för remissbehandling** och många skrivningar har heller **aldrig diskuterats i arbetsgruppen eller ens presenterats för Tekniska nämnden**. De är med andra ord **framtagna helt utan demokratisk insyn** och möjlighet för olika parter att komma till tals. Övriga berörda förvaltningar har, oss veterligen inte heller beretts möjlighet att yttra sig om förslaget.

Med stöd i **1** av 22 remissvar föreslår Tk också ökat fokus på virkesintäkter **och betonar skogsproduktionen**.

En mening har lagts till **om boendemiljö**. Vad Tk i sin tjänsteskrivelse syftar på ang. säkerhet är för arbetsgruppen okänt. Inga nya sådana skrivningar finns i förslaget.

Stora delar av kommunens markinnehav **undantas från programmet**, bland annat alla detaljplanlagda områden. Genom att stryka "trädbärande marker" undantar man också att exempelvis beteshagar omfattas av policyn.

All mark utanför detaljplanegränsen kallas markreserv vilket gör det **oklart vilka områden som omfattas av programmets olika skrivningar**.

Förslag till Tekniska nämnden

Förslag till kommunfullmäktige

- Arbetsgruppens väl förankrade förslag godkänns
- Arbetsgruppen för skogsprogrammet utökas till 6 personer (inklusive tjänstemän från för Miljökontoret och Fritidskontoret), samt förstärks med extern konsult.

Remiss

Det av arbetsgruppen **enhälligt** antagna förslaget till skogsprogram lämnades till remiss sommaren -11. Av de 22 remissvar som inkommit är ett direkt kritiskt till helheten och ett efterlyser en ny version med tydligare struktur och mål, medan **18 är uttalat positiva**. 2 svar innehåller ingen värdering av förslaget.

Genomgående kommentar i många svar är en efterlysning av **riktlinjer med tydliga och mätbara mål, kartor och beskrivningar**. Att dessa saknas ses som en stor brist vilket gör det svårt att avgöra programmets konsekvenser.

Ett flertal instanser framhåller **behovet av en ny organisation** för skogs- och trädförvaltning i kommunen. Tidigare misstag och konflikter om skogsskötsel kan undvikas först när en tydlig, transparent organisation med inflytande från flera förvaltningar är på plats. Ännu fler understryker att en ny inriktning av förvaltningen förutsätter en **hög kompetens hos förvaltaren**. Personal med specialkompetens för exempelvis tätortsnära skötsel (rekreation, friluftsliv), lövskogsskötsel och biologisk mångfald behövs för att implementera programmet.

Flera **förvaltningar och nämnder** har uttryckt önskemål att delta i naturvårdsrådet eller på annat sätt **påverka utformning av åtgärder och riktlinjer**.

Särskilt två remissinstansers synpunkter har lett till förändringar i texten; **Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen**. Att Skogsstyrelsen som sektorsansvarig myndighet lämnat ett positivt och utförligt svar har alltså avsevärt höjt kvaliteten i innehållet. Svaret är också en bekräftelse på att mål och inriktning i **förslaget ligger väl i linje med SKS ambitioner**.

Ärende Arbetsgruppens förslag (kommentar)

Beskrivningen av ärendet är i tjänsteskrivelsen till en del korrekt.

Tilläggas bör dock att arbetet med programmet under långa perioder legat helt nere. Efter att Stellan Gustavsson (Tk) slutade sin anställning hösten -10 förflöt exv. närmare 6 månader utan att något egentligt arbete med programmet utfördes.

Arbetsgruppen har ända sedan starten saknat grundläggande (och efterfrågade) dokument om skogsinnehavet. En plankarta över skogsinnehavet samt enkla sammanställningar över basfakta, ekonomi och politiskt styrande beslut hade underlättat avsevärt. Det planerade faktaunderlaget hade i sammanställd form utgjort ett beslutsunderlag i den politiska processen.

Många formuleringar i programmet syftar till att ange **principer för hantering av träd även utanför skogsmark**. Många (de flesta) konflikter om trädärenden har genom åren rört annat än skogsmark. Om syftet med programmet är att ge tydliga riktlinjer i syfte att undvika konflikter bör rubriken på dokumentet kvarstå.

I Tk:s beskrivning av vårt förslag står att en **extern konsult** skall ta fram riktlinjer för skogsprogrammet. **Detta stämmer inte**. Arbetsgruppen föreslår att en **extern konsult med specialkompetens** inom skötsel av tätortsnära skogar **anlitas för att förstärka arbetsgruppen** och ta fram beskrivningar av typbestånd, forma en skogsskötselplan samt presentera fakta och ekonomiska konsekvenser. En sammanställning av övriga styrdokuments skrivningar om skog är redan framtagna (alla punkter som inte är av policykaraktär har sparats) liksom nya förslag på konkreta och uppföljningsbara mål, detta bakas in i riktlinjerna. Önskemålet är att konsulten hämtas från sektorsansvarig myndighet (skogsstyrelsen). Tanken är att få en kunnig neutral person (med arbetstid avsatt) som kan samordna gruppen samt göra lejonparten av skrivarbetet. Arbetsgruppen får då mer karaktären av referens- eller styrgrupp.

Arbetsgruppen föreslås (i konsekvens med önskemål i remissvar och skrivningar i skogsprogram) få en delvis ny sammansättning med **tjänstemän från de närmast berörda förvaltningarna** (Tk, Sbk, Mk, samt Fk) samt (som tidigare) två personer utsedda av naturvårdsgruppen. Tekniska kontoret och den ideella naturvården får därmed (i %) något mindre representation.

Vi tror också att det är nödvändigt för trovärdigheten och acceptansen att även **riktlinjerna** och diskussionen om långsiktiga mål med olika områden genomgår en **transparent process med bred förankring**.

Konsultens uppdrag bör innehålla

1. **Framtagande av typbestånd** och beskrivning av deras skötsel utifrån Jönköpingstraktens särart,
2. Översyn av nuvarande skogsbruksplan och omformande av denna till en **skogsskötselplan**
3. Sammanställning av **beslutsunderlag** för den politiska processen (beräkning av ekonomiska konsekvenser, kartor och bakgrundsinformation som exv. totalvärdesanalyser).

Det rör sig alltså om en omfattande arbetsinsats vilken är nödvändig om arbetet skall kunna avslutas i rimlig tid. Ett problem för nuvarande arbetsgrupp har varit att tjänstemännen inte kunnat ge programarbetet högsta prioritet. Kommunen kan inte heller begära att de ideella krafterna skall fortsätta arbeta i samma omfattning som hittills.

Denna punkt, externt stöd till processen, är den enskilt största ekonomiska konsekvensen av vårt förslag. Som jämförelse kan nämnas att nuvarande skogsbruksplan (som för övrigt är två år gammal, gjord utifrån andra prioriteringar och ännu inte använd) kostade ca 1 milj. kr att ta fram. Till skillnad från en skogsbruksplan med ca tioårig livslängd förväntas de ovan beskrivna dokumenten fungera under betydligt längre tid. Några månaders heltidsarbete är nog en rimlig och nödvändig nivå.

Ärende Tekniska kontorets förslag (kommentar)

Arbetsgruppen beklagar att Tekniska kontorets ansvariga chefer **inte** själva velat **kommunicera med arbetsgruppen** utan istället initierat ett arbete parallellt med den samverkansgrupp Tk:s personal ingått i. Ett klarläggande om vad som avses med "anpassning till förutsättningarna" hade exempelvis varit önskvärt, nu framstår delar av texten i Tk:s förslag även för oss som varit inblandade som svårbegriplig.

Markreserv är ett begrepp arbetsgruppen gemensamt kom fram till som **beteckning på produktionsskog**. Om man nu ändrat uppfattning om nomenklaturen borde ett alternativt begrepp ha presenterats. Att kalla all mark för markreserv utan att konsekvent ändra skrivningarna i hela dokumentet är förvirrande. Om man dessutom undantar all detaljplanerad mark från programmet så är det mycket svårt att förstå **vilka områden** som (med nuvarande ordval) **avses** ha två av tre huvudsyften (rekreation respektive biologisk mångfald).

Det är riktigt att betoningen på skogsproduktion är en viktig skillnad mellan versionerna. Vi som satt i arbetsgruppen **enades om föreslagna prioriteringar** först efter långa diskussioner. Vid genomgång av **befintliga styrdokument** fann vi att samtliga pekar i riktning mot skogens sociala och rekreativa värden, produktionsaspekter nämns knappast alls. Vid **de offentliga mötena, genomgång av remissvar** och otaliga personliga kontakter med politiker, organisationer och enskilda har vi stärkts och enats i denna uppfattning. Förslagets skrivningar var som sagts tidigare enhälligt beslutade i arbetsgruppen (där Tk hela tiden utgjort 2 av fem personer).

Kommunprogrammet för 2011-14 var inte tillgängligt när vi påbörjade arbetet, där skriver man:

"Kommunen ska i sin roll som skogsägare fästa stor vikt vid skogsskötseln som ska präglas av miljöhänsyn och beakta det rörliga friluftslivets behov. Tätortsnära skog har stora sociala värden genom att den erbjuder goda möjligheter till rekreation för så många människor. Den har också stor betydelse för barns upplevelser, erfarenheter och kunskaper om naturen. Ett program för kommunens skogar ska färdigställas och rutiner ska upprättas som säkerställer att vi lever upp till programmet. Goda kunskaper hos dem som arbetar med skogsskötsel liksom fortbildning är viktig".

Vilka skälen är till att tekniska kontoret har en från styrdokumenten avvikande uppfattning har aldrig presenterats.

Arbetsgruppen har aldrig behandlat frågan om **dagvatten** och vi har svårt att se kopplingen till skogsprogrammet.

Hela **skogsprogrammet syftar att bidra till en attraktiv boendemiljö**. Sociala och rekreativa aspekter på skötseln är angivet redan som första punkt i målsättning med markinnehavet. Vad Tk föreslår är ett åtagande att kommunen skall tillgodose boendes önskemål om ljusinsläpp. Vi tror att detta kan leda till mycket omfattande kostnader och konflikter.

I programmet finns istället formulerat **den principiella hållningen** "De närboendes önskemål ska tillgodoses **i mån av resurser** om de överensstämmer med kommunens övergripande skogsprogram, riktlinjer eller målbeskrivning i skogsskötselplanen". Observera att denna punkt är den enda där Tk föreslår ändringar med hänvisning till boendemiljö. Tk:s tjänsteskrivelsen målar upp en **icke existerande grundmotsättning**

mellan rekreation, biologiska värden och god boendemiljö. Vi känner inte igen den verklighetsbilden.

I Tk:s förslag till program finns ***inga nya skrivningar som behandlar säkerhet.*** Vad som åsyftas i tjänsteskrivelsen är därför en gåta.

Arbetsgruppens formuleringar och motivering om ***upphandling och virkesförsäljning*** finns förklarad ***i bilaga*** från Stellan Gustavsson.

Att ***makulera gamla dokument*** när nya antas är inte kontroversiellt. Vi anser det som självklart att alla befintliga rutiner och riktlinjer som anses relevanta bakas in i de nya riktlinjer som tas fram. Om man anser att fullmäktige redan nu bör konfirmera ett sådant beslut så har vi inga invändningar men föreslår annars att besluten tas parallellt (upphäv gamla skrivningar och anta nya vid samma tillfälle). Utkast till "Rutiner för enskilda träd" presenterades och fick mycket stark kritik i naturvårdsgruppen för några år sedan. Nuvarande förslag har inte kommunicerats. Att handlingarna överhuvudtaget diskuteras visar också att det finns behov av riktlinjer för trädbärande marker även utanför skog.

Trots den redan stora mängden dokument som nu föreligger som beslutsunderlag för Tn har Tk också plockat fram och dammat av förslaget till skogsprogram från 2009. Det var också det gamla förslaget som låg på hemsidan under remisstiden 2011, vilket är ganska förvånande. Detta förslag väckte stort motstånd och kritiserades hårt från många remissinstanser. Syftet med arbetsgruppen var att överbrygga just de motsättningar som förra förslaget manifesterade.

Avslutningsvis vill vi poängtera att ***de handlingar som nu ligger för beslut endast utgör en del av vad arbetsgruppen avsåg att ta fram.*** Vi bedömer att minst halva arbetet återstår och ett fullständigt program för kommunens skogar måste innefatta även denna del.

Vi vill medverka i en brett förankrad, transparent demokratisk process som på sikt kan göra Jönköping till en förebild i dialog och medborgarinflytande.

Claes Hellsten Naturvårdsgruppen
Marta Wägeus Naturvårdsgruppen
Dag Fredriksson, kommunekolog

Naturvårdsgruppen, kommunens samrådsorgan för naturvårdsfrågor består av: Botaniska sällskapet, Friluftsförbundet, Fältbiologerna, Gränna Skogsgrupp, Hembygdsrörelsen, Jägarförbundet, Jönköpings fågelklubb, LRF, Svenska Turistföreningen samt Naturskyddsföreningens tre kretsar.